

De arts - ondernemer binnen zijn/haar praktijk

Elise Degroote

6 september 2023

resolvt.

Inhoud

- I. **Zelfstandig arts is onderneming**
- II. **Gevolg: ook economisch recht is van toepassing**
- III. **Capita selecta**

Prijstransparantie voor de zorgconsument

Reclame en praktijkinformatie

I. Zelfstandig arts is onderneming

Formele omschrijving (art. I.1° WER)

- a) iedere natuurlijke persoon die zelfstandig een beroepsactiviteit uitoefent;
- b) iedere rechtspersoon (tenzij publiekrechtelijk);
- c) iedere andere organisatie zonder rechtspersoonlijkheid (tenzij geen winstuitkeringsoogmerk)

I. Zelfstandig arts is onderneming

Functionele omschrijving (art. I.4/1.1°; art. I.7. 2° en art. I.8.39° WER):

iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die op duurzame wijze een economisch doel nastreeft, alsmede zijn verenigingen

HvJ 12 februari 2000 (arrest Pavlov)

verstrekking van gezondheidszorg tegen een vergoeding is een economische activiteit

Cass. 2 mei 2002

geneesheren, al zijn ze geen kooplieden en hebben ze een maatschappelijke functie, streven op duurzame wijze een economisch doel na (zij bieden diensten aan tegen een vergoeding);

zij zijn bijgevolg ondernemingen

I. Zelfstandig arts is onderneming

Specifieke kenmerken doen aan kwalificatie onderneming **geen** afbreuk:

complex technisch en intellectueel karakter van de dienstverlening

verplicht lidmaatschap bij een beroepsorde of –instituut en deontologie

langdurige opleiding

verplichting tot permanente vorming

II. Gevolg : economisch recht toepasselijk

bevoegdheid ondernemingsrechtbank

soepeler ondernemingsbewijsrecht tussen/tegen onderneming(en)

insolventierecht

inschrijving bij KBO en boekhoudplicht

mededingingsrecht (bv. reclame)

B2C-regels ivm informatieverplichtingen, prijstransparantie, verboden bedingen, oneerlijke marktpraktijken, enz.

B2B-regels ivm verboden bedingen, oneerlijke marktpraktijken, misbruik van economische afhankelijkheid, enz.

III. Capita selecta

III.1. Prijs transparantie voor de zorgconsument

III.2. Reclame en praktijkinformatie

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

Uitgangspunt

zorgconsument (patiënt) heeft recht op correcte en voorafgaande informatie over de prijs van de medische dienstprestatie

- ❖ Wet van 22 augustus 2002 betreffende de rechten van de patiënt (WPR)
- ❖ Gec. Wet van 14 juli 1994 (GVU-wet)
- ❖ Wetboek van economisch recht (WER)
- ❖ Wet van 23 mei 2013 niet-heelkundige esthetische geneeskunde en esthetische heelkunde (Wet esthetische geneeskunde)
- ❖ Code van medische deontologie (CMD)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

Vragen bij dit uitgangspunt

- ∨ draagwijdte informatieverplichting arts
- ∨ modaliteiten
- ∨ bewijs(last)
- ∨ sanctionering

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WPR

Enkel toestemming patiënt tot een medische tussenkomst als de patiënt **voorafgaandelijk en tijdig**, in **een duidelijke taal** en **voldoende** werd geïnformeerd over o.m. de **financiële gevolgen** van de tussenkomst

- ❖ **financiële gevolgen**: informatie over o.m. honoraria, de remgelden, de supplementen en duidelijkheid of de arts al dan niet werkt tegen verbintenistarieven
 - ❖ niet een volledig prijsbestek
 - ❖ algemeen beeld van de kostprijs, eventueel in een redelijk bepaalde vork tussen een minimum- en een maximumprijs
 - ❖ al of niet terugbetaalbaarheid geneesmiddel, en de eventuele procedure die hiervoor moet doorlopen worden (bv. voorafgaand advies adviserend arts)
 - ❖ bijzondere eisen gesteld door de patiënt
 - ❖ statuut

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WPR

Enkel toestemming patiënt tot een medische tussenkomst als de patiënt **voorafgaandelijk en tijdig**, in **een duidelijke taal** en **voldoende** werd geïnformeerd over o.m. de **financiële gevolgen** van de tussenkomst

∨ **tijdig**

- ∨ in elk geval voorafgaandelijk
- ∨ afhankelijk van aard, urgentie en ernst tussenkomst; patiënt moet de nodige tijd krijgen om een weloverwogen beslissing te nemen

∨ **duidelijk**

- ∨ helder, zo volledig mogelijk
- ∨ ifv de patiënt (leeftijd, intellectuele capaciteiten, opleiding)
 - ∨ ontwerp: “*die past bij zijn bevattingsvermogen*”

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WPR

Enkel toestemming patiënt tot een medische tussenkomst als de patiënt **voorafgaandelijk en tijdig**, in **een duidelijke taal** en **voldoende** werd geïnformeerd over o.m. de **financiële gevolgen** van de tussenkomst

- ❖ **geen formele vereisten:**

- ❖ mondeling

- ❖ patiënt kan verzoeken om een schriftelijke bevestiging

- ❖ arts kan initiatief nemen om schriftelijk te bevestigen

- ontwerp: schriftelijk in geval van complexe informatie en indien pertinent

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WPR

Cass. 6 september 2021 (C.20.0383.N)

- ∨ zorginstelling/zorgverstrekker moet de informatie op een **rechtstreekse manier** meedelen

“uit eigen beweging” en “zonder dat van de patiënt een specifiek optreden wordt vereist om kennis te nemen van die informatie”

actieve informatieverplichting

wacht niet tot de patiënt om financiële informatie verzoekt

verwijs niet zomaar naar (uw) website (van het ziekenhuis), een informatiebrochure, enz.

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WPR – Bewijslast

geen bepalingen in WPR

gemeen recht: bewijslast rust op patiënt (Cass. 31 maart 2022)

evenwel negatief bewijs:

niet dezelfde bewijslast

+ elke partij moet meewerken aan bewijsvoering

art. 8.4 lid 5 NBW: omkering bewijslast: *“Indien de rechter in een met bijzondere redenen omkleed vonnis oordeelt dat het in de concrete omstandigheden van het geval kennelijk onredelijk zou zijn dat een partij de bewijslast draagt, kan de rechter de bewijslast bij de andere partij leggen”*

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WPR – sanctionering

burgerrechtelijk: schadevergoeding, geen verplichting tot betaling van (volledige) prijs

strafrechtelijk: schending van de fysieke integriteit van de patiënt bij gebrek aan geldige toestemming

tuchtrechtelijk

Toezichtcommissie (art. 45, lid 2, 4° KW-wet – wel in ministerraad overlegd KB vereist)

verbeterplan (niet-naleving: administratieve geldboete tot € 10.000)

visum: schorsing/intrekking/behoud afhankelijk maken van vwn

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

GVU-wet (huidig)

patiënt **duidelijk** informeren over (art. 73,§1, lid 3 en 4):

- ∨ de toetreding of de weigering tot toetreding tot het akkoord artsen-ziekenfondsen;
- ∨ de dagen en uren waarvoor de toetreding niet geldt

gebeurt die informatie niet, dan geacht tot het akkoord te zijn toegetreden (art.50, §3, lid 7)

wijze

- ∨ **op zijn minst een duidelijke en leesbare affichering** (art. 73,§1,lid 7)
- ∨ kan **gecentraliseerd en gemeenschappelijk** als de verstrekkingen worden georganiseerd op een plaats waar verschillende zorgverstrekkers verzameld zijn (bv. groepspraktijk)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

GVU-wet (komend)

patiënt duidelijk ***en voorafgaand aan de verstrekking*** informeren over:

- ❖ de toetreding of de weigering tot toetreding tot het akkoord artsen-ziekenfondsen;
- ❖ de dagen en uren waarvoor de toetreding niet geldt;
- ❖ ***de tarieven van de voor de discipline meest gebruikelijke verstrekkingen, en hiervan zowel het gedeelte verzekeringstegemoetkoming, het gedeelte persoonlijk aandeel en, indien van toepassing, het maximale bedrag van het supplement***

wijze

- ❖ leesbaar en duidelijk, *volgens een nog aan te leveren **affichemodel***;
- ❖ ***desgevallend aanvullend via online-kanalen*** (bv. website)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

GVU-wet (komend)

affichemodel wordt per sector uitgewerkt in het Verzekeringscomité op voorstel, dan wel na advies van de bevoegde overeenkomstencommissie

aangescherpte verplichtingen treden per sector in werking op datum van publicatie van het affichemodel voor die sector in het Belgisch Staatsblad

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

GVU-wet – sanctionering

administratieve geldboete 125 euro (art. 168, lid 5)

nomenclatuurtarieven (art. 73, §1, lid 2 – komend)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WER– Boek III – Algemene informatieverplichting aan *afnemer*

prijs van de dienst vooraf vastgesteld: op eigen initiatief (art. III.74 WER)
hoe? (art. III.75)

- ∨ verstrekken aan de afnemer; of
- ∨ voor de afnemer gemakkelijk toegankelijk maken op plaats waar de activiteit plaatsvindt of de overeenkomst wordt gesloten; of
- ∨ voor de afnemer gemakkelijk toegankelijk maken op een elektronisch adres; of
- ∨ verstrekken in een informatiedocument waarin de activiteiten van de onderneming in detail worden beschreven

prijs van de dienst is (kan) niet precies (worden) vastgesteld: manier waarop de prijs wordt berekend of een gedetailleerde kostenraming – verstrekken op verzoek van de afnemer (art. III.76)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WER– Boek III – Algemene informatieverplichting aan *afnemer*

wijze: **helder, ondubbelzinnig én tijdig** vóór de sluiting van overeenkomst, dan wel vóór de verrichting van de dienst (art. III.77)

bewijslast: onderneming (art. III.78)

sanctionering: strafrechtelijke geldboete tot € 10.000,- (*8) (art. XV.70, lid 3 WER *iuncto* art. XV. 77,7° WER)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

WER– Boek VI - Precontractuele informatieverplichting aan *consument*

vóór de consument (patiënt) gebonden is door overeenkomst (art.VI.2):

- ❖ de totale prijs van het product (m.i.v. alle belastingen en alle diensten die moeten worden bijbetaald);
- ❖ kan prijs niet op voorhand worden berekend: de manier waarop de prijs wordt berekend
- ❖ hoe? **duidelijk en begrijpelijk – verstrekken op eigen initiatief**

prijsaanduiding (art. VI.3 §2)

- ❖ homogene diensten: schriftelijk, leesbaar, goed zichtbaar en ondubbelzinnig

sanctionering: strafrechtelijke geldboete tot € 10.000 (*8) (art. XV.70, lid 3 *iuncto* art. XV.83, lid 1, 1°)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

Wet esthetische geneeskunde

gedetailleerde raming van de kosten indien het bedrag van de met de geplande ingreep verbonden kosten op meer dan € 1.000 (+ indexatie) wordt geraamd. (art.18 ,§1)

- ∨ indien esthetisch-heelkundige ingreep: tijdens een voorafgaande raadpleging (art. 18, §2);
- ∨ een **schriftelijk verslag**, gedateerd, ondertekend door de patiënt en de betrokken beoefenaar(s) - deel van het patiëntendossier (art. 18, §3)

esthetisch- heelkundige ingreep: tijdens de periode van 15 dagen tussen de ondertekening verslag en de geplande ingreep, mag de GZB geen enkele tegenprestatie of financieel engagement vragen of ontvangen, tenzij de erelonen raadplegingen voorafgaande aan de ingreep (art. 20)

sanctionering: gevangenisstraf tot 6 maanden en/of geldboete tot € 40.000 (5.000*8)

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

Orde - CMD (artikel 33, lid 2)

“de arts informeert de patiënt **vooraf duidelijk** over de **bepaling van zijn ereloon**”

Gecommentarieerde Code

- ❖ linkt dit aan de vereiste geïnformeerde, voorafgaande en vrije toestemming patiënt vóór iedere medische tussenkomst
- ❖ wijst uitdrukkelijk op de informatieverplichting ivm conventiestatus
- ❖ arts verwittigt patiënt uitdrukkelijk indien de voorgestelde zorg (miv geneesmiddelen en MH) niet wordt terugbetaald in kader van verplichte ziekteverzekering
- ❖ meedelen van de kosten van implantaten en prothesen

III.1. Prijstransparantie voor de zorgconsument

Samenvattend

Gebruik uw informatiekanalen

Verstrek prijsinformatie tijdig en op eigen initiatief

Wees duidelijk en volledig

Vergewis u ervan dat de patiënt de informatie begrijpt en noteer dit in het patiëntendossier

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Begrip reclame

“iedere mededeling die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel heeft de verkoop van producten te bevorderen, ongeacht de plaats of de aangewende communicatiemiddelen” (art. 1.8, 13° WER)

ruim:

vrijwillige mededeling/informatie door een onderneming mbt tot zijn activiteit, vermoed wervend en dus reclame te zijn

- ✘ niet: wettelijk verplichte mededeling; kan dit door de vormgeving wel worden
- ✘ communicatiemiddel is irrelevant
(website, e-mail, naambord, enz...)

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Recht om reclame te voeren is essentieel voor en inherent aan

- ∨ de vrijheid van meningsuiting;
- ∨ een werkzame mededinging;
- ∨ het vrije dienstenverkeer binnen de EU

Absoluut reclameverbod is verboden

- ∨ Hof van Cassatie 2 mei 2002;
- ∨ HvJ 4 mei 2017 (arrest Vanderborght);
- ∨ BMA 28 mei 2019 (Orde der apothekers)

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Begrip praktijkinformatie

“iedere vorm van mededeling die rechtstreeks en specifiek, ongeacht de daartoe aangewende plaats, drager of aangewende technieken, tot doel heeft een (gezondheidszorg)beoefenaar te laten kennen of informatie te verstrekken over de aard van zijn beroepspraktijk”

art. 2,7° Wet esthetische geneeskunde

art. 31, §1, lid 2 Kwaliteitswet

Praktijkinformatie is (een vorm van) reclame

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Reclame

brengt niet zonder meer de volksgezondheid in gevaar

bepert niet zonder meer de vrije keuze van zorgverstreker

leidt niet zonder meer tot overconsumptie/overbodige verstrekkingen

brengt niet zonder meer de waardigheid van het beroep in gevaar

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Recht om reclame te voeren, is evenmin absoluut

bependingen zijn mogelijk (inhoud/vorm)

voorwaarden bependingen (*rule of reason*)

- ❖ dwingende vereiste van algemeen belang (bescherming volksgezondheid, waardigheid beroep, ...); én
- ❖ geschikt; én
- ❖ noodzakelijk en proportioneel

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – specifieke beperkingen

Voorbeelden

kosteloosheid/tegemoetkoming door de verplichte ziekteverzekering in de kosten van terugbetaalbare verstrekkingen (art. 127, §2 GVVU-wet)

stel voordeel derdebetalersregeling niet voor als een bijzonderheid van uw praktijk

publieksreclame voor VS-plichtige geneesmiddelen (art.9, §2, lid1 Geneesmiddelenwet)

vermeld geen (actieve bestanddelen van) VS-plichtige geneesmiddelen op uw website

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – beperkingen WER

niet misleiden (artikelen VI.97 - VI.100 WER):

- ❖ onware informatie; én
- ❖ ware informatie die bedriegt;
- ❖ weglaten van essentiële informatie (misleiding door omissie)

niet verboden vergelijken (artikel VI.17 WER)

- ❖ vergelijkbare diensten vergelijken;
- ❖ objectief, relevante en controleerbare kenmerken vergelijken
- ❖ niet denigreren;

niet agressief werven (ronselen) (artikel VI.101 – VI.103 WER)

intimidatie of ongepaste beïnvloeding van de zorgconsument

vb. voordeel toekennen bij aanbreng nieuwe patiënt

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – sancties WER

geldboete tot € 10.000 (x 8) - dubbel bij herhaling < 5j

schadevergoeding

ook concurrent die schade heeft geleden, kan schadevergoeding vorderen

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – Kwaliteitswet (art. 31, §2)

waarheidsgetrouw, objectief, relevant en verifieerbaar ~~discreet~~ **duidelijk**
wetenschappelijk onderbouwd

quid niet-conventionele geneeskunde?

niet aanzetten tot overbodige onderzoeken of behandelingen
niet ronselen (agressief werven)

praktijkinformatie vermeldt bijzondere beroepstitel(s) waarover GZB beschikt;
sluit niet uit dat hij/zij ook kan informeren over opleidingen waarvoor geen
bijzondere beroepstitel bestaat

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – sancties Kwaliteitswet

Toezietsommissie:

verbeterplan

visum: behoud afhankelijk maken van vwn
schorsing of intrekking

(bij herhaling of
bij ernstige en eensluidende aanwijzingen dat verdere
uitoefening zware gevolgen voor patiënt/volksgezondheid zal
hebben)

bij niet-naleving: administratieve geldboete tot € 10.000

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – Wet esthetische geneeskunde

waarheidsgetrouw, objectief, ter zake, verifieerbaar, discreet en duidelijk
~~wetenschappelijk onderbouwd~~

niet misleiden; niet vergelijken; geen financiële argumenten hanteren
~~niet ronselen; niet aanzetten tot overbodige behandelingen~~

praktijkinformatie vermeldt bijzondere beroepstitel(s) waarover GZB beschikt

concreet: GWH 14 januari 2016

- ∨ geen gebruik van foto 's “voor” en “na”
- ∨ geen getuigenissen van patiënten

III.2. Reclame/praktijkinformatie

(Europese) wetgever – sancties Wet esthetische geneeskunde

gevangenisstraf acht dagen tot zes maanden

en/of

geldboete van € 2.000 (250* 8) tot € 40.000 (5.000* 8)

publicatie vonnis in 3 kranten of op een andere wijze

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Orde – CMD (artikel 37 en 38) artikel 37

3 kernpunten

uitgangspunt: arts mag zijn activiteiten kenbaar maken

voorwaarden:

- ❖ waarheidsgetrouw, objectief, relevant, verifieerbaar, discreet en duidelijk;
- ❖ niet misleiden
- ❖ niet aanzetten tot overbodige medische prestaties

arts verzet zich tegen **publiciteit** door derden over zijn activiteiten bovenstaande voorwaarden niet respecteert

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Orde – CMD (artikel 37 en 38) artikel 37

Gecommentarieerde Code: voorbeelden van wat niet toegelaten is

- ❖ vergelijkende honorariatarieven
- ❖ getuigenissen van patiënten
- ❖ publicaties, conferenties en andere mededelingen zonder wetenschappelijk nut of die een commercieel oogmerk hebben
- ❖ gegevens die door het beroepsgeheim gedekt zijn

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Orde – CMD (artikel 37 en 38) artikel 38

2 aandachtspunten

arts die in het openbaar communiceert: objectief en naleving deontologie

indien samen met patiënt: toestemming patiënt en bescherming privacy

Gecommentarieerde Code

- ❖ deelname aan TV-uitzending mag geen persoonlijke reclame worden

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Orde – Adviezen

onder meer:

NR 10 december 2022: Samenwerking met beauty-clinics, schoonheids,- wellness en verzorgingscentra

NR 7 februari 2015: Artsen en digitale media

NR 5 september 2009: website www.despecialistenwijzer.be

III.2. Reclame/praktijkinformatie

Orde – sanctionering door de tuchtrechtscolleges

kan zich niet beperken tot vaststelling

dat één of meerdere artikelen van de Code geschonden zijn;

dat de eer en de waardigheid van het beroep zijn geschonden, dat er wordt aangezet tot overconsumptie, enz....;

normen van de Code zijn “open” normen – risico voor een te beperkende interpretatie – tuchtrechtscollege steeds *in concreto* motiveren (***rule of reason***)

waarom de volksgezondheid/gezondheid van de zorgconsument in gevaar komt

waarom de sanctie noodzakelijk en proportioneel is

Aarzel niet om ons te contacteren voor
verdere toelichting of bij vragen:

stijn.sabbe@resolut.law

elise.degroote@resolut.law

--

Dank u voor uw aandacht!

